

Verslag van de kennissessie Schijnzelfstandigheid
Georganiseerd door Circuspunt
24 november 2025

Bastiaan van Rossum (Meesterrecht) en Sjanne Marie van den Groenendaal (de Gouden Schil) trappen de kennissessie af met een uitgebreide presentatie over de regels rond schijnzelfstandigheid. Hun presentatie is toegevoegd aan dit verslag.

Er zijn veel misvattingen rond schijnzelfstandigheid. Zo is bijv. de Wet DBA niet van toepassing bij de beoordeling, maar artikel 7:610 uit het Burgerlijk Wetboek (de arbeidsovereenkomst). De Wet DBA is in het leven geroepen als vervanging van de VAR-verklaring.

Beoordeling schijnzelfstandigheid

Het meeste kunnen we leren van de jurisprudentie, met name het Deliveroo-arrest, waar in 9 punten duidelijk wordt waarop wordt getoetst. Goed om te weten, je hoeft als zzp'er niet aan alle 9 punten te voldoen, het gaat om het totale beeld dat de belastingdienst krijgt van de relatie tussen opdrachtgever en zzp'er. Over het algemeen geldt hoe meer criteria wijzen op zelfstandigheid, hoe beter.

Inbedding is een belangrijk punt, maar niet doorslaggevend. Inbedding betekent in hoeverre een zzp'er meedraait in een organisatie, zoals werknemers dat ook doen. Een zzp'er kan hetzelfde werk doen als werknemers, maar let op hoe je dit inricht. De gezagsverhouding is daarin belangrijk. Een opdrachtgever kan de doelen bepalen van jouw werk maar niet hoe jij je werk uitvoert.

Het verschil in vergoeding is belangrijk, een zzp'er moet meer verdienen om zijn eigen lasten te kunnen betalen. Ondernemerschap is ook belangrijk: pleeg je acquisitie als zzp'er, investeer je in een netwerk en werk je aan je zelf-ontplooiing / verdere specialisatie. Zorg dat je een eigen website hebt, draag je eigen kleding. Laat zien dat je bezig bent met het zoeken van andere opdrachten naast je huidige klussen.

Niet alle criteria zullen even zwaar wegen en de context is daarin ook bepalend. Bijv. het criterium waar het werk wordt gedaan, is voor sommige opdrachten niet te veranderen. Niet elke zzp'er kan thuis werken, soms kan niet anders dan op de locatie van de opdrachtgever. Dat hoeft dus niet problematisch te zijn.

Risico's

Welke risico's lopen de zzp'er en de opdrachtgever als schijnzelfstandigheid wordt geconstateerd?

De opdrachtgever loopt het risico dat achterstallige werknemerspremies moeten worden betaald, naast een boete. Maar ook de zzp'er kan financieel gestraft worden: denk aan BTW die terugbetaald moet worden, zelfstandige aftrek, etc.

Een overeenkomst van opdracht zal nooit genoeg zijn om het risico op schijnzelfstandigheid te voorkomen. Als de praktijk afwijkt van wat er op papier staat, dan geeft de praktijk de doorslag.

Sommige opdrachtgevers proberen de risico's op de zzp'ers af te wentelen door hier iets over op te nemen in de opdrachtovereenkomst, maar dat is niet altijd toegestaan en slechts voor een beperkt deel.

Tips voor ondernemen in 2026 en verder

In 2025 gold een 'zachte landing'. De belastingdienst deelde nog geen boetes uit en je kon eerst een waarschuwing krijgen. Dat gaat veranderen in 2026. Vanaf dan kun je direct een naheffing krijgen én een boete. Daarom sluiten Bastiaan en Sjanne Marie af met een aantal tips:

Voor zzp'ers

- Zorg voor unieke expertise: blijf investeren in jezelf.
- Tarief: dit moet je ondernemerskosten dekken. Het tarief van een zzp'er moet hoger zijn dan dat van een werknemer.
- Denk na over vervanging: als zzp'er ben je vrij om jezelf te laten vervangen, mits je dezelfde kwaliteit kunt garanderen. Toestemming van de opdrachtgever is niet nodig.

Voor opdrachtgevers

- Analyseer je inhuurpraktijk. Waarom kies je voor zzp'ers: is het voor opvangen van ziekte en piekmomenten? Zoek je bepaalde specialisaties?
- Scoor jezelf op de Deliveroo-criteria en pas indien nodig arbeidsrelaties aan.
- Toekomstbeleid: zorg voor een visie op inhuur zodat er duidelijke kaders zijn.
- Communiceer je zzp-beleid intern zodat iedereen op de hoogte is van je inhuurbeleid.
- Er is continu nieuwe jurisprudentie, zeker sinds januari 2025. Ook de wetgeving is in beweging. Let op uitspraken per sector en per functie.
- En ga om de tafel met elkaar, loop de criteria na en zet afspraken op papier.

Bastiaan heeft bijgedragen aan de Gids Schijnzelfstandigheid die de Creatieve Coalitie heeft uitgebracht begin dit jaar. Lees die nog eens door en weet dat er gewerkt wordt aan een update. Die wordt t.z.t. via Circuspunt ook weer gedeeld.

Daarnaast bieden Bastiaan en Sjanne Marie het zzp Inhuur Kompas: een tool voor zowel zzp'ers als opdrachtgevers. Hiermee kun je schijnzelfstandigheid voorkomen en investeren

in je ondernemerschap (zzp'ers) of goed opdrachtgeverschap (opdrachtgevers). Omdat de praktijk altijd de doorslag geeft, neemt het Kompas je stap voor stap mee in alle elementen die ertoe doen. Ook wordt het Kompas continu geupdate, zodat je steeds over de juiste en meest actuele informatie beschikt. Tot slot maak je onderdeel uit van een besloten community, waardoor je kunt sparren met andere zzp'ers, dan wel opdrachtgevers over hoe zij het doen. Voor meer informatie: www.zzzpinhuurkompas.nl

Vragen vanuit de deelnemers

Vraag 1: *Hoe ga je als stichting om met zzp docenten die lesgeven aan kinderen, zowel qua hoeveel je de lessen inhoudelijk mag beïnvloeden alsook inzake BTW?*

Als Stichting mag je deels de inhoud van lessen bepalen, bijv. met kaders en leerdoelen. Wanneer is er sprake van gezag? Wanneer bemoei je je met de inhoud? Je mag controleren op het halen van de leerdoelen, maar niet hoe de doelen worden behaald. De invulling van de lessen ligt bij de zzp'er. Die mag de eigen lesstof en materialen bepalen. Dit is een mooie openingsvraag om samen (zzp'er en opdrachtgever) de kaders vast te stellen en de doelen te bespreken.

BTW: Kunstonderwijs aan jongeren tot 21 jaar is vrijgesteld. Circusonderwijs mag kiezen of ze BTW rekenen aan 21-jarigen en ouder. Zie [belastingdienst](#).

Vraag 2: *Waar/bij wie ligt de bewijslast voor (schijn)zelfstandigheid?*

Fiscaal ligt de bewijslast bij de belastingdienst, die moet bewijzen dat er sprake is van schijnzelfstandigheid.

Als de zzp'er wil bewijzen dat er sprake is van een arbeidsrelatie werknemer/werkgever, dan ligt de bewijslast bij de zzp'er. Maar dat is in het geval de zzp'er een arbeidsovereenkomst wil afdwingen.

De vraag is waarschijnlijk bedoeld in de zin van wie er verantwoordelijk/aansprakelijk is. Voor het voorkomen van schijnzelfstandigheid zijn beide partijen verantwoordelijk. Allebei dragen hun eigen risico's.

Het demissionair kabinet is bezig geweest met een wet ter verduidelijking van de beoordeling van arbeidsrelaties (Wet VBAR). Het is op dit moment onduidelijk hoe het nieuw te vormen kabinet daar tegenaan kijkt. Er is veel kritiek op het wetsvoorstel dus de kans is groot dat deze niet ingevoerd wordt onder het demissionaire kabinet. In dit wetsvoorstel staat o.a. dat als een zzp'er minder dan 36 per uur ex BTW verdient, er automatisch sprake is van een arbeidsovereenkomst, tenzij de opdrachtgever kan aantonen dat er géén sprake is van een arbeidsovereenkomst. Bij een tarief onder de 36 euro ex. BTW per uur wordt de bewijslast dus omgedraaid. Dit wordt het 'rechtsvermoeden' genoemd en hier is wél veel draagvlak voor om dit in te voeren.

Vraag 3: *Ik werk in opdracht voor twee Stichtingen, met grote zelfstandigheid in uitvoering en tijdsindeling. In beide gevallen staat er wel een bestuur boven mij dat formeel opdrachtgever is. Ik werk 200 uur per jaar voor ze, maar dat is inmiddels al jaren, doorlopend. Bestuur en ik willen graag dat ik als zzp'er deze opdrachten blijf uitvoeren.*

Hoe richten we dat in zonder problemen te krijgen?

Dit is een moeilijke vraag om plenair te bespreken. Daarvoor moet je de criteria nalopen, samen met je opdrachtgever. De duur van de opdracht is niet doorslaggevend. Het is wel verstandig om op termijn ook voor andere opdrachtgevers te werken.

De Belastingdienst zal je niet direct op de vingers tikken, zeker niet als je toch al bezig bent om samen afspraken op papier te zetten. Vanaf 2026 is die ruimte er niet meer en moet j het goed geregeld hebben.

Vraag 4: *Kunnen leidinggevenden (zakelijk en artistiek leiders) via een slimme omweg toch op factuurbasis worden betaald? Zeker als zij dit zelf willen en ook andere opdrachtgevers hebben?*

Je kunt niet met z'n tweeën afspreken dat er geen sprake is van schijnzelfstandigheid. Dat moet je ook in de praktijk moeten laten blijken. Er zijn geen handige sluiptwegen om dit te omzeilen. Er zal gekeken worden naar hoe het in de praktijk ingericht is, ongeacht de overeenkomst of de constructies.

Vraag 5: *Een startend artiest heeft vaak in het begin 1 opdrachtgever waar de artiest vaker voor optreedt. Waar is het kantelpunt dat een startend ondernemer te maken krijgt met teveel opdrachten bij 1 opdrachtgever en dus schijnzelfstandigheid van toepassing wordt?*

Geldt schijnzelfstandigheid ook voor parttime artiesten (die naast ander werk of studie incidenteel optreden)?

Het is logisch dat je als starter (nog) maar 1 opdrachtgever hebt. Dat hoeft geen probleem te zijn. Na verloop van tijd is het verstandig om ook op zoek te gaan naar andere opdrachtgevers, een netwerk op te bouwen. Gedurende die 1^e opdracht kan je investeren in acquisitie (website opzetten, op zoek naar meerdere opdrachtgevers). Er is geen harde termijn voor.

Parttime zzp'er naast vaste baan? Schijnzelfstandigheid kan ook bestaan voor parttimers. Tegelijkertijd begrijpt de belastingdienst dat je, afhankelijk van het aantal uur, maar 1 opdracht kan hebben naast je baan. Maar je kan na 1-2 jaar wel naar een andere opdrachtgever overstappen. Streef ernaar om meerdere opdrachtgevers naast of achter elkaar te hebben.

Blijf investeren in je ondernemerschap: acquisitie, netwerk, expertise. Als je denkt dat schijnzelfstandigheid speelt, heb dan het lef om hierover in gesprek te gaan met je opdrachtgever. Dat is ook ondernemerschap.

Vanuit de opdrachtgever gezien: hoe lang kan je met iemand samenwerken? Regels zijn voor beide partijen gelijk. Er is geen maximumtijd dat je kan samenwerken. Voor de opdrachtgever is het dus ook belangrijk dat een zzp'er meer opdrachtgevers heeft. Onlangs heeft de rechter geoordeeld dat een samenwerking van 2,5 jaar zonder andere opdrachtgevers was toegestaan, omdat de zzp'er voldoende zelfstandig was op de andere criteria. Daarmee wordt onderstreept dat de duur en het aantal opdrachtgevers 'slechts' één van de criteria is.

Vraag 6: *Als je werkt via een theaterbureau en die stuurt je naar verschillende opdrachtgevers, is er dan sprake van schijnzelfstandigheid? Het theaterbureau is dan je enige opdrachtgever.*

Dat zal van de inrichting van het werk afhangen. Als het theaterbureau alleen de bemiddeling doet is dat iets anders dan wanneer het bureau ook de contracten sluit en de facturering doet. Het is in alle gevallen goed om naast het bureau ook zelf opdrachten binnen te halen.

Via een bureau werken hoeft overigens geen probleem te zijn en kan ook voordelen met zich meebrengen. Toch moet je altijd voldoende zelfstandig blijven, ook ten opzichte van het bureau.

Vraag 7: *Ik ben zelf ook agent en beschouw mijn artiesten niet als zijnde in dienst. Hoe is het als een artiest een paar maanden op tournee gaat? Er is vaak te weinig geld om artiesten in dienst te nemen.*

Als de samenwerking is ingericht op zelfstandigheid, dan kan dat prima. Maar puur juridisch is het natuurlijk geen 'excuus' als er te weinig geld is om iemand in dienst te nemen.

Vraag 8: *Is er een handige tool die helpt om de gegevens per criteria te verzamelen en de afweging te maken?*

ja, het zzpinhuurkompas ☺.

Vraag 9: *Hoe kan je als opdrachtgever het extern ondernemerschap van de zzp'er toetsen?*

Vooraf door met elkaar in gesprek te gaan, bij voorkeur al voordat je met elkaar in zee gaat. Als het kan, houd de samenwerking projectmatig. Zorg voor gedeelde verantwoordelijkheid en leg de afspraken goed vast. En bovenal: breng deze in de praktijk.

Vraag 10: *Sinds de Fair Pay regels krijgen zzp'ers en vaste medewerkers meestal vanuit een gelijke (omgerekende) CAO betaald, dan is dit criterium toch niet van toepassing?*

Voor werknemers geldt de CAO en daar moet je je als werkgever aan houden. Voor zzp'er geldt de CAO niet, tenzij ze schijnzelfstandige (lees: werknemer) zijn. Die moeten een eigen tarief bepalen (hoger dan die van werknemers). Daarmee tonen ze aan dat ze kunnen investering in hun onderneming.

Het is heel krom want subsidieverstrekkers eisen van organisaties dat ze Fair Pay betalen, ongeacht of iemand in dienst is of zzp'er. Tarieven worden gelijk getrokken. Er is zelfs een tool ontwikkeld waarmee de zzp'er zijn uurtarief kan berekenen met behulp van CAO. Binnen de subsidies mogen we zzp'ers niet meer betalen dan Fair Pay. De CAO is dus de richtlijn.

Hoofregel blijft dat een zzp'er zelf zijn tarief bepaalt. Er kan geen regel zijn die voorschrijft wat een zzp'er mag rekenen. Het kan hoogstens als hulpmiddel gebruikt worden. Ga er in elk geval over met elkaar in gesprek.

Vraag 11: *Mag je als opdrachtgever aan een zzp-er vragen naar meerdere opdrachtgevers én moet de zzp-er hier antwoord op geven?*

Je mag er altijd naar vragen, het antwoord is vrijwillig uiteraard. Maar het is zeker aan te raden om dit te doen.

Vraag 12: *Als zzp-artiest werk je tijdens een creatieproces samen met een regisseur en/ of choreograaf. De ene geeft duidelijk aan wat ze willen en hoe je dat uitvoert, de ander heeft een meer vrije werkwijze waarin je als artiest meer inbreng hebt.. is het eerste voorbeeld dan schijnzelfstandig?*

Dit komt neer op het criterium Inbedding: in hoeverre bepaalt de opdrachtgever hoe jij je werk uitvoert. Vergeet niet: dit is slechts 1 van de criteria en hoeft dus geen dealbreaker te zijn, hoewel gezag wel een van de hardste criteria is.

Maar hoe je invulling geeft aan de opdracht is jouw keuze, probeer daar zoveel mogelijk vrij in te zijn.

Afsluiting

Tot slot nog een laatste tip: Platform ACCT biedt financiële hulp om je over dit soort onderwerpen te laten voorlichten. Je kan workshops volgen en er zijn potjes voor persoonlijk advies. Check de mogelijkheden onder [Oog voor Impuls](#).

Vanavond is ook mogelijk gemaakt met subsidie vanuit Oog voor Impuls, waarvoor dank!

We bedanken Bastiaan en Sjanne Marie voor alle informatie en antwoorden. Vergeet niet de website: [zzpinhuurkompas](#) te checken.

Naast dit verslag zijn de Gids Schijnzelfstandigheid en de opnames van de avond voor leden van Circuspunt terug te lezen en kijken als ze inloggen op de website onder Ledeninfo.